

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Gasparis Lechneri E Societate Iesv Theologi. Sodaliv Partheniv. Siue Libri Tres Qvibvs Mores Sodalivm Exemplis Informantvr

Lechner, Kaspar

Dilingæ, 1628

XIV. Captivos Peregrinosq[ue] adiuuant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51916](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51916)

CAPVT XIV.

CAPTIVOS PERE-
grinosq; adiuuant.

Vinculis detentos varijs officijs *Vinculis*
profecuti sunt, alios inde exi- *eximunt.*
mendo, alios re, nonnullos consilijs
adiuuando.

I. Congregatio Equestris Valen- CIO. IO
tina anno vno liberauit nexu obara- XCIV.
tos trecentos sexaginta sex : anno CIO. IO
post vno quadringentos triginta no- XCV.
uem: tum consequenti, trecentos se- CIO. IO
ptuaginta. Quo etiam anno Hispa- XCVI.
lenses Sodales plus mille homines è
carceris squalore eripuerunt. Gan- CIO. IO
diæ aliquanto post soluti vinculis
Sodalium opera ducenti; & iterum CIO.
centum quinquaginta. Eodem anno IOCLII.
à Chuquisaquensibus centum tri-
ginta è vinculis exempti memoran-
tur.

II. E Catacensi Sodalitio Opti- *Vinctos*
mates quique frequenter carcerem, *inuifunt*
inuifunt, suppetiasq; miseris afferunt. *aspasunt.*
Id

CID. IO Id singulis hebdomadis more iam re
LXXXVI. cepto fit Valentia. Idem præstant A
requipenses in Peruanis Sodales.

CID. IO III. In Eborensi Sodalitate Iuue
LXXXIIX nis amplissima fam lia cum commu
nibus suffragijs Præfectus Sodalitio
CID. fuisset, nihil sibi prius faciendum ra
I0CIII. tus, quàm vt cum delecta Sodalium
manu lautos humeris cibos conue
ctaret, ad miseros in carcere reficien
dos, ciuitate tota ad murmurante.

CID. IV. Burdigalensium quoque in
I0CX. hoc genere virtus alijs facem ad imi
tationem præluxit. Carcerem illi ad
hunc modum inuisunt. In ædes sena
toris alicuius conueniunt causidici,
mercatores, scholastici Sodales; at
que quod quisque in miserorum sub
sidium elargiri constituit, ibi in vnu
conferunt, ea alacritate, vt ad quin
quaginta aureos subinde colligan
tur. Inde vbi ad ergastulum ventum
est, habetur ab vno Sodalium eo que
fermè Sacerdote accommodata ad
vinctos hortatio; sub quo viritim cui
que eleemosynam impertiuntur.

Tum

Tum si quid in commune consulendum est, quod in eorum solatium sit, id strenue conantur. Si quis modica summa redimi potest, è vestigio manu mittitur. Illi ipsi impetrarunt ab Archiepiscopo, ut inter septa carceris sacris operari liceret, ne tanto etiam bono priuentur vincti: in eam rem suis sumptibus facellum extruxerunt.

Sacris eos procurant.

V. Cordubæ illud insuper adiectum, ut statis diebus animis expiatis ad sacram synaxin vincti admittantur. Interfunt ad rei celebritatem augendam solenni sacro ipsi Magistratus & Sodalium aliqui, qui deinde epulo illos excipiunt. Qua in vrbe hoc præterea institutum est à Sodalibus, ut mense ineunte destinetur vnus vinctorum litibus procurandis. Quem etiam in finem quibusque diebus Sabbathi, quo die carcer à magistratibus inuisitur, mittuntur illuc duo, Iurisperitus alter, Curatus alter, qui nomine Sodalitatis pauperum causas agat. Hoc verò quo efficacius

CIO. IOCI II.

Causas eorum agunt.

R com-

commodiusque fiat, seni aurei singulis hebdomadis à Sodalitate impensarum ratione constituuntur.

CIO. VI. Astigitani Clerici Sodales
DCIV. ollas & fiscellas cæteraque ad epulum necessaria per vias publicas humeris sublata ad carcerem alacres comportant.

CIO. IO VII. Quod de Iurisperito dictum
LXXXIX. est Cordubæ fieri solitum, idem in se munus pauperum defendendorum. Syracusis Iurisperitus quispiam suscepit: maiore sine dubio animi solatio, quia integrius ibi causa defenditur, ubi aurum oculos non perstringit.

*Ad morum
emenda-
tionem
reducunt.*

VIII. Ad vincitorum numerum miseranda illa turba pertinet, quæ remigio triremium adiudicatur; genus hominum proiectum ad omnem nequitiam, furtis, fraudibus vitam consolatur suam. In hos quam benigni Toletani Sodales fuerint, audire placet. Magno numero è toto regno Toletum ducebantur. Euenit autem ante id tempus, ut cum cate-

An. CIO.
DCVIII.

nati longo agmine per urbem deduc-
 erentur, nihil ab eorum rapacitate
 immune haberetur: ut propolæ ta-
 bernas suas clausas haberent, omnes
 sua accuratè seruarent. Multi longo
 itinere defatigati cum pedibus vi
 annuli ferrei exesis incedere non va-
 lerent, capite abscisso pecorum
 ritu sine sacris abijcerentur, strati-
 que per agros insepultique canibus
 ac volucris pabulum præberent.
 Commouit tristis facies Parthenios,
 atque ut quæ dicta sunt incommoda
 porro euitarentur, operam sedu-
 lam dederunt. Instante profectio-
 victu vestituq; miseros adiuuerunt.
 Erant eo anno octoginta quinque,
 ad transra damnati, omnes confes-
 sione lustrati, plerique sacro epulo
 refecti sunt. Sacerdos vnus è Soda-
 litate suffragijs communibus dele-
 ctus, toto itinere illos profectus est,
 ut agros curaret, oppressos leuaret,
 reos à noxis absolueret. Ibant omnes
 modesti, demissis oculis, voluentes
 manibus calculos precatórios, ore

animoq; Deiparam salutabant. Nullus in foro officinam clausit, nemo rapinam timuit; concursus populi magnus, maior nouæ modestiæ admiratio, Sodalium tanti boni auctorum maxima commendatio: deniq; toti ciuitati spectaculo fuerunt. Cardinalis Archiepiscopus transeuntes spectauit, benè preceatus benigneque iisdem fecit; totaque illa nocte lacrymis obortis de nulla re alia, quàm insolita reorum virtute sermonem intulit.

CIP. ICV. IX. Panormitanis idem studium est, ad morum emendationem adducere illos, qui extremo supplicio affiendi sunt. Nam vt primum cuique dies dicta est, statim in sociorum numerum adsciscitur: inde ab iisdem socijs horarum vicissitudine mutatis operis inuisitur, ad fortiter moriendum animatur, ad culpas eluendas inducitur: vt Nobiles Sodales, quorum curæ vltimo triduo committi solent rei, fateantur iam nihil sibi laboris restare ad reorum cultum, ita à
Par-

Parthenijs instructos paratosque in manus suas peruenire.

X. Iam illos quibus proprii lares *Patriæ aut domo extorres recipiunt.* nulli sunt, benevolentissime sub teta sua deducunt, aut in publica Xenodochia deportant. Friburgi Nui-thonum Sodalis aduenam egestate morboq; confectum prehensa dextera domum abduxit, eumque victu cæterisque rebus ad curationem necessarijs liberalissime semper habuit, dum exacto mense è vita domoque abiret, tam bono hospiti *Tabernaculum æternum* paraturus. Aletinus a- *CIO. IO XCII.* lium vlceribus foedum & sordibus squalentem, è medio foro humeris sublatum in Xenodochium deportauit. Duaci scabie luridum è plateis *Eodem.* cubiculo suo lectoq; proprio excepit, humanissimeq; fouit.

XI. Neapoli Sodalis Nobilem *CIO.* iuuenem à parum honesta vitæ du- *IO CIII.* cendæ conditione beneficio suo abstraxit. Nam cum ille aleatores domum receptaret, vt quale quale lucellum inde sibi compararet, & vitã

inopia afflictam leuius toleraret. promisit ei Sodalis, se abunde omnia suppeditaturum, si ab infami quæstu discederet. impetrauit, quod voluit; quòdque promisit accuratè præstitit, & necessaria largiter subministravit. Eâ hominis non valde opulenti liberalitate permotus Iuuenis, vt cum cura atque onere in posterum leuaret, vtque sibi in futurum prospiceret post aliquot menses in Capucinorum familiam se recepit.

XII. Huc referri possunt Barienses Sodales, qui viduam parua in re, numerosa cum prole miseram benignè adiuuerunt. Nam & familie inopi de facultatibus suis non magnis aliquid opis attulerunt; & cum vitio parietis domo fatiscente non exigua muri pars corruisset, illi suis met manibus operam impenderunt, vt paries iuxta atque familia afflictæ assurrexerit. Hæc illi vinctis atque tecto carentibus præstiterunt: ad ægros nunc visamus; vbi quasi in diuerticulo prolixum Romanorum Soda-

Sodalium charitatem è literis Primariæ Congreg. ad Ingolstadienses spectauerimus. Item illi sic narrant.

XIII. Octoginta ferè Poloni à
 triremibus Hetruscis è Turcarum
 seruitute erepti post tertium aut
 quartum lustrum à plerisque eorum
 in tam miseranda captiuitate
 transactū ad Urbem peruenerunt.
 Cùm verò ad unum è Patribus Societatis eiusdem Nationis, qui in
 Basilica Vaticana Pœnitentiarii
 munere fungitur multi ex iis accessissent,
 ille per humaniter exceptos in fide diligenter erudiit. Cumq; ferè
 omnes sacra Cōfessione expiasset, operam dabat, ut ad sumendū
 sacratissimum Christi corpus se compararent. Verùm animo agebatur
 eò quod tridui spacium, quod hospitio peregrinorum in Xenodochio
 S^{mæ}. Trinitatis Conualescentium prescriptū est interim præterierat.

CIO. IO
 CXXIII.

Scribit tandem cogitatio ad opem
 nostram confugere. Nos autem pro-
 uincium hanc huiusmodi calamito-
 sis hominibus opitulandi, licet ar-
 duam libenter amplexi capimus et
 qua ad spiritualem, & temporalem
 illorum necessitatem subleuandum
 opportuna videbantur, sedulo
 preparari. Cumq; generalis synaxis
 in Ecclesia Sancti Spiritus, qua in
 postremum Dominicum diem men-
 sis Nouembris indicta fuerat pro
 more Sodalitatis immineret dedi-
 mus operam diligenter, ut se ad il-
 lam compararent nostram opem
 polliciti quo magis ab omni tempo-
 raliu reru cura absoluti in id
 tota animi contentione incumbe-
 rent effecimusq; Dei auxilio fauen-
 te ut omnem aliam cogitationem
 abijcerent. Die sequente summo
 mane omnes ad Vaticanam Basili-

cam

cam conuenerunt, ubi Pater Pœni-
 tentiarus post nouissimam culpam
 expiationem ad eos de sacra Eucha-
 ristia sermonem habuit patria lin-
 gua: Omnes deinde cum Crucifixo
 litanias canentes suæ gentis idio-
 mate ad eadem Sancti Spiritus se-
 contulerunt tanta cū pietatis signi-
 ficatione ut multis occurreret etiã
 lacrymas excitarent. In Ecclesia
 vero unus post alium recto agmine
 collocati cum fidei contritionis, &
 humilitatis signa exhibuissent ab
 Illustrissimo Alexandro Cardinale
 Ursino, qui iam pridem populum
 communicabat sacrum Christi cor-
 pus acceperunt omnibus illorum pi-
 etatem & animi demissionem ad-
 mirantibus, ibidemq; gratias agen-
 tes eodem ordine dispositi per longũ
 temporis spatium permanserunt.
 Interim Sodales aliqui iussu nostro

mensas illis in porticibus adium
 parauerunt ubi nobis ministranti-
 bus accubuerunt cum interim quā-
 ta letitia affecti essent propter cha-
 ritatem sibi exhibitam lacrymis e-
 tiam manantibus profiterentur.
 Prandio completo ad Ecclesiā San-
 cti Spiritus, & inde ad Diui Petri
 redierunt ubi gratijs agendis totam
 illam die consumpserunt. Die luna
 ad oratorium nostrae Sodalitatis in
 Collegio Romano conuenerunt; in-
 de ad Diui Andrea Apostoli, ut vi-
 sitarent corpus B. Stanislai Poloni
 è nostra Societate progressi nobis, &
 Sodalibus aliquot eos comitantibus
 cum sacculis, & thecis ad eleemosy-
 nas pro ijs conquerendas ibi mag-
 nam praecipue deuotionem ostende-
 runt precibus pro Rege, & Regno
 Poloniae feruenter effusis. inde bini
 incedentes sicut antea ad adem Iesu
 ubi

ubi ad corpus S. Ignatij & ad alta-
 re S. Francisci Xaverij precati sunt,
 se contulerunt egredientibus vero
 panes ubertim dispensauimus ad-
 monitis ut postera die adessent rur-
 sus Vaticanam Basilicam visitatu-
 ri Die Martis Missæ sacrificio audi-
 to ad Sodalitium reuersi, & solito
 agmine incedentes cum hymnis, &
 canticis per frequentiores Urbis vi-
 as inceserunt simul cum Sodalibus
 elemosynas postulantibus quas ne-
 mo ferè erat qui non libenter offer-
 ret adeo illorum aspectus pietatem,
 & charitatem omnibus excitabat
 Die Mercurij cum putarem eos
 iam ex Vrbe recederi posse, & idcir-
 co in Sodalitium redire iussissemus
 ut inde eos vsque ad B. Virginis æ-
 dem ad Portam flaminiam comita-
 remur ubi elemosynas singulis di-
 spensare decreueramus, oportuit

pro-

perfectionem differre, cum omnia
 necessaria pro illorum usu non a-
 dessem idq; ut postea apparuit fa-
 ctam non sine peculiari Dei provi-
 dentia. Interea cum Patres Romano
 Collegio praesidentes eleemosynam
 panis largam preparassent illos in
 Oratorio Sodalitatis accumbere fe-
 cimus ceteris omnibus ad id neces-
 sariis repente praeter expectationem
 nostram illatis. Patres autem Socie-
 tatis, & viri Nobiles Sodalitatis
 complures in ministerio illorū cer-
 tamen inter se charitatis habuerunt.
 Post epulas optimum factum censui-
 mus ab illis ut veniam peteremus
 quod charitas nostra defecisset, nec
 eam quam debebamus sedulitatem
 in eorum obsequio praestitissimus,
 utpote cum personam Domini No-
 stri Iesu Christi nobis exhiberent.
 Petimus igitur nobis ut liceret il-
 larum

lorum pedes osculari ad nostrum
 crimen expiandum. Quod illi pe-
 nitus recusantes nunquam nisi ius-
 si. & penè compulsi ut concederent
 adduci potuissent. Verum id factum
 tanta illis spiritum compunctionis
 ingessit ut ubertim flentes in ter-
 ram se prosternerent ne humilitate
 à nobis superarent. Satis constat ex
 relatione virorum nobiliū qui Polo-
 norum Romæ Xenodochio presunt
 decē ex illis natione Ruthenos Græ-
 corum schismate infectos statim ut
 domum peruennerunt ingenua pro-
 lapsos peruicacia sua veniam peti-
 isse (quippe antea obdurato animo
 sacram confessionem respuerant) &
 tanta charitate compulso Ecclesie
 Catholica unitatem se velle ample-
 cti affirmare nec polliciti fides ab-
 fuit, nam eodem die ad Patrem Pœ-
 nitentiarium suæ gentis in S. Petri

Basilica accesserunt. Die Iouis cum festum S. Andreae Apostoli celebraretur ad sacram communionem in Oratorio quo à nobis hosterna die fuerant inuitati conuenerunt omnesq; etiam ii qui Die Dominico abstinnerant communicarunt. Deinde eos solita verborum formula amplectentes cum multis charitatis indicis in fratres Sodalitii recepimus & ad participationem indulgentiarum ac meritorum admisimus, quodere valde se edificatos, & spiritali consolatione affectos ostenderunt. discedentes autem Prælati unus expræmarius Urbis proceribus pane affatim suis manibus donatos dimisit cohortatus, ut vesperi redirent ad disciplinam ad quam venerunt agminatim bini multis Sodalium comitantibus. Enim vero nunquam huius sacro conuentui tam præsens visus

est gratia S. Spiritus caelestium donorum affluentiam infudisse tantus pietatis fervor tanta Spiritus commotio in omnibus apparuit nullus ut fuerit qui siccis oculis inde egrederetur. Id vero egimus isq; menti nostrae propositus fuit Scopus ut illos in Catholica fide confirmaremus, Id circo initio prae monuimus illam voluntariam corporum castigationem pro patris illorum regionibus pro infidelium conversione & pro haereticorum ad sanctae Ecclesiae gremium reductione suscipere ad quae etiam finem se facturos Sodales alia pietatis opera sponderunt. Disciplina autem tempore pro Psalmo quinquagesimo symbolum Apostolorum recitauimus sapiusq; feruentes contritionis actus, & propositum in Catholica fide uiuendi, & moriendi iteratum fuit

cum illi palam obtestarentur cum
 lacrymis, & clamore valido fidem
 suam alligarent sed qui diuis perpeti
 paratos esse potius quam Apostoli-
 cam fidem deserere. Per acta disci-
 plina cum crucifixum inter faces &
 funalia accensa ad adorandum pro-
 staret, id illi tam pulcro ordine &
 tanta cum deuotione prestiterunt,
 ut omnibus admirationem incute-
 rent. Nec defuit vnus è Sodalibus,
 qui impulsus ut apparuit commo-
 tione spiritus vehementi contineri
 non potuit, quin se in terram abii-
 ceret ac flexus coram omnibus Deum
 precaretur ut sibi parem spiritus
 feruorem, & pietatis ardorem con-
 cederet. Quae res adeo vniuersam
 Sodalitatem commouit ut certa-
 tim omnes Christianae charitatis si-
 num effuderint pro usu pauperum
 illorum non nummorum tantum,
 sed

sed etiam rei vestiariae & cibariae
ingenti copia in stipem collata quā
Sodales quatuor, quibus id negotii
datum fuerat collegerunt.

Die Veneris mane in Oratorio
presto fuerunt, & cum Missa sacro
interfuerunt ad Vaticanam Basili-
cam pergere coeperunt litanias pa-
trio sermone canentes quō eos ten-
dentes populus in itinere larga stipo
donavit. Ad Ecclesiam ubi perue-
nerunt septem altaria magna cum
deuotione visitarunt, & praecipue
ad aram S. Apostolorum proposi-
tum renouarunt in Catholica Reli-
gione moriendi adiacentes se spem
habere illam quam Dei ope inter
barbaros inuiolatam custodiissent
facilius in patria inter homines Ca-
tholicos seruaturus, unumq; ex iis
vidimus sex cicatricibus ex toti-
dem vulneribus pro sancta fide il-
latis

latis insignem. Interim elemosyni
 Sanctissimi Domini nostri proco
 rauimus eis que in Pontifi. ii Palati
 atrium productis benedictionem
 impertiri fecimus quam illi genu
 flexi magno cū gaudio acceperunt.
 Extra deinde portam Angelicam
 progressos, & tūnatim dispositos
 prandio excepimus vestes postea &
 qui nos argenteos denarios ex stipe
 collectos una cum panis ingenti
 quantitate quem vnus ex Sodali
 bus magna cum diligentia ad hunc
 usum confici curauerat singulis di
 stribuimus, & amplius vini quan
 tum pro viatico aliquot dierum sa
 tis esset. Verbis explicari non potest
 quanta cum letitia ad suos lares di
 scernerint identidem pollicentes se
 tantam charitatem quam in Vrbe
 experti fuerant palam predicatu
 ros. Itaque speramus fore ut ab hisce

bonis viris in patriam reuersis ali-
 quis fructus sit Deo iuuante in san-
 ctam Ecclesiam deriuandus. Dimi-
 simus igitur eos in pace admonitos
 inter cetera vt in itinere deuotè in-
 cederent, vespere, & mane litanias
 canerent interdum vero alia pietatis
 opera interponerent, vnumque ex
 suis eligerent, qui hisce rebus praef-
 set. Vrbes ingredientibus ea prima
 cura vt esset Ecclesias adeundi, de-
 inde aliqui ex iis selecti elemosynis
 conquirendis operam darent De-
 mum vt in sancta aede laureta-
 na ad communicandum
 se disponerent si-
 gessimus.

CA-